

сімвалічным сэнсам і дыдактычным значэннем («Чалавек і козы», «Не сілаю, то спосабам чалавек усяму на свеце зарадзіць», «Як ліс выратаваў чалавека ад вужа», «Як звяры адгадзілі чалавеку», «Бяроза і сасна», «Мароз», цыклы казак пра добрую сірату-падчарку і злую мачаху, варыянты казак «Крыўда і Праўда», «Пра Марка Багатага»). Найбольш блізкія да жанру П. казкі і нар. апавяданні, апублікаваныя ў зборніках А.Сержпугоўскага. Сярод іх адкрытай алегарычнасцю і сацыяльна-этычнай дыдактычнасцю вылучаюцца набліжаныя да літаратуры казкі «Іван Прастачок», «З чаго ліха на свеце», «Багаты і бедны», «Ліхая доля», «Два браты, бяда і доля», «Хто выдумаў грошы», «Агонь у сэрцы, а розум у галаве». Паэтыка П. шырока выкарыстана ў даўняй, класічнай і сучаснай літаратуры. Яе прыкметы ёсць у творах Кірыла Тураўскага, Сімяона Полацкага (зборнікі арагтарскай прозы «Абед душэўны», «Вячэра душэўная», камедыя «Прытча пра блуднага сына»), асобных вершах Ф.Багушэвіча («Быў у чысцы»), творчасці М.Багдановіча (апавяданні «Музыка», «Апокрыф», «Сон-трава», «Прытча аб васільках», «Апавяданне аб іконніку і залатару»), В.Быкава (апавяданні «Тры словы нямых», «Страх», «Хутаранцы», «Хвастаты», «Вучоны статак»). Сацыяльна-этычным праблемам сучаснасці прысвечаны зборнік «Кніга прытчаў» Я.Сіпакова (1992).

У. М. Конак.

ПСІХАЛАГІЧНАЯ ШКОЛА, гл. *Антрапалагічная школа*.

ПШЫШЧАЎСКІ НАРОДНЫ ФАЛЬКЛОРНА-ЭТНАГРАФІЧНЫ АНСАМБЛЬ «ЖУРАЎКА» сельскага Дома культуры Іванаўскага раёна. Заснаваны ў 1975, з 1992 народны. Кіраўнік — К.Мазько. У рэпертуары каля 100 бел. нар. песень, у ліку якіх «Куры-чабатыры», «Пшынычанька яра», «У коморы на новіі скрыні», «Чырвона калына», «Ой, у полі быроза», «Ой ты, дыўчынонька» і інш. Калектыў — удзельнік міжнародных фестывалёў нар. танца «Палескі карагод» (г. Пінск, 1998), «Галасы Палесся» (г. Іванава, 1995), Рэспубліканскага свята бел. пісьменства і друку (г. Пінск, 2000). Выступаў у тэлепраграме «Запрашаем на вячоркі» з абрадамі «Хатняя талака», «Зажынкі», «Росчэпыны».

С. С. Авадок.

«ПТУШЫНАЕ ВЯСЁЛЛЕ», казачны сюжэт СУС 243*. У бел. фальклору вядомы тры варыянты са зборніка Е.Рамава. Па паэтычным складзе, кампазіцыі, коле ўдзельнікаў прынцыпова адраэзніваецца ад інш. бел. казак. У творы адсутнічае класічнае процістаянне персанажаў, якое б драматызавала дзеянне ў адпаведнасці з канонамі фалькл. паэтыкі. У аснове казкі некалі былі жартоўныя песні. Аднак яны не ахоплівалі шырокае кола персанажаў, каб раскрыць усю поліфанію традыцыйнага вяселля. Гэту акалічнасць кампенсавалі невершаваны характар перадачы зместу: атрымаўся «пераходны» твор, у якім сюжэтная кампазіцыя мае мастацка-песеннае ўвасабленне. Казка распавядае пра шлюб вераб'я і пані сарокі (чыкела і сініцы). Сюжэтныя падзеі мастацкага твора разгортваюцца ў поўнай адпаведнасці з традыцыямі бел. нар. вяселля. Спачатку падаецца апісанне «залётаў» вераб'я да пані сарокі, падрыхтоўка да вяселля («паслаў верабей шчыгла невялічка «па мёд, па вінчэчка»), а затым і само застолле. Варыянты казкі запісаны ў розных рэгіёнах, пра што сведчыць дыялектная мова, значная колькасць паланізмаў, мясцовыя назвы асноўных вясельных чыноў, аднак складваецца ўражанне, што казачнікі карысталіся адной і той жа першакрыніцай. Асабліва выразна гэта бачна ў апісанні нар. гуляння: журавель-крэсцель (хросны бацька) «як упіўся, пад стол падваліўся», «а хрупчэнь упіўся, вяліць пасцель слаці». Вядома, што вяселле не абыходзілася без бойкі паміж п'янымі гасцямі: «Сава прылятае: як хапіла вераб'я — крыла ададрала! Як хапіла жураўля — шыю перадрала! А хапіла хрупчалю — напал разадрала! Так нашаму вераб'ю дружбу разагнала». Казка апеліруе не столькі да ўсяго вясельнага гуляння, а ў большай ступені да яго заключнай часткі — абраду «Цыганы», у час якога і здараліся падзеі, дэталева апісаныя ў казачных творах.

І. І. Круж.

«ПТУШЫНАЕ ПІВА», казачны сюжэт СУС 233*. У бел. фальклору вядомы ў публікацыі У.Вярыгі. У 20 ст. запісы з аналагічным сюжэтам не зафіксаваны, таму твор захоўвае сваю арыгінальнасць і з'яўляецца унікальным. Распачынаецца апісаннем працэсу прыгатавання піва: верабей, варона і сарока спрабуюць яго зварыць. Аднак птушкі